02/06/2026

Ένα ιστορικό μομέντο για την Ορθοδοξία στη Λιθουανία

/ Γνώμες



- **Γράφει ο Αρχιμανδρίτης Συμεών Αυγουστάκης**

Πριν από περίπου επτά αιώνες, περί το έτος 1316, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, επί Πατριάρχου Ιωάννου ΙΓ΄ του Γλυκύ, ίδρυσε την Ιερά Μητρόπολη Λιθουανίας, ύστερα από επίμονες προσπάθειες του Μεγάλου Δούκα Βιτένη(Vytenis) και αργότερα του διαδόχου του Γκεντιμίνα(Gediminas). Κατά την περίοδο εκείνη, το Μεγάλο Δουκάτο της Λιθουανίας αποτελούσε μία από τις ισχυρότερες πολιτικές οντότητες της Ανατολικής Ευρώπης, έχοντας επεκτείνει την κυριαρχία του σε εκτεταμένα εδάφη των Ρως, δηλαδή στις περιοχές της σημερινής Λευκορωσίας και Ουκρανίας, όπου κατοικούσαν πολυάριθμοι ορθόδοξοι πληθυσμοί.

Παρά το γεγονός ότι οι ίδιοι οι Λιθουανοί ηγεμόνες παρέμεναν ακόμη προσκολλημένοι στις πατροπαράδοτες παγανιστικές τους δοξασίες, αναγνώριζαν τη σημασία της εκκλησιαστικής οργανώσεως των ορθοδόξων υπηκόων τους. Δεν

επιθυμούσαν οι ορθόδοξοι πληθυσμοί της ηγεμονίας τους να εξαρτώνται πνευματικώς από τον Μητροπολίτη Κιέβου, η έδρα του οποίου είχε ήδη μεταφερθεί αρχικώς στο Βλαντίμιρ και αργότερα στη Μόσχα. Για τον λόγο αυτό απευθύνθηκαν προς την Κωνσταντινούπολη, επιδιώκοντας την ίδρυση μιας ιδιαίτερης εκκλησιαστικής περιφερείας για τα εδάφη τους.

Το 1458 αποτέλεσε κομβική καμπή στην εκκλησιαστική ιστορία της περιοχής. Τότε το Οικουμενικό Πατριαρχείο προχώρησε στην αναδιοργάνωση της Μητροπόλεως Κιέβου για τα εδάφη της Λιθουανίας και της Πολωνίας. Έκτοτε, η ξεχωριστή Μητρόπολη Λιθουανίας έπαυσε ουσιαστικά να υφίσταται ως αυτοτελής εκκλησιαστική περιφέρεια και ενσωματώθηκε στη νέα εκκλησιαστική δομή της Μητροπόλεως Κιέβου.

Η ιστορική αυτή εξέλιξη δεν σήμανε την εξαφάνιση της ορθόδοξης παρουσίας στη Λιθουανία. Αντιθέτως, οι ορθόδοξες κοινότητες της περιοχής συνέχισαν να αποτελούν ζωντανό μέρος της εκκλησιαστικής παραδόσεως των εδαφών της πρώην Μητροπόλεως Κιέβου, διατηρώντας την πνευματική τους ταυτότητα μέσα από τις μεταβαλλόμενες πολιτικές και εκκλησιαστικές συνθήκες των επόμενων αιώνων.

Το 2024, συνεχίζοντας την ιστορική και κανονική παράδοση της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ανταποκρίθηκε στις πνευματικές ανάγκες των Ορθοδόξων της Λιθουανίας και προέβη στην ίδρυση της Πατριαρχικής Εξαρχίας Λιθουανίας.

Ιδιαίτερη σημασία για τη θεμελίωση και την ευόδωση του έργου της νεοσύστατης Πατριαρχικής Εξαρχίας υπήρξε η επιλογή του προσώπου που θα αναλάμβανε την πνευματική της καθοδήγηση και οργάνωση. Η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατόπιν προτάσεως του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου, εξέλεξε στις 26 Μαΐου 2026 τον Μέγα Ιεροκήρυκα Παναρέτο εις Επίσκοπον Ταμισού, αναθέτοντάς του συγχρόνως το υψηλό διακόνημα του Πατριαρχικού Εξάρχου Λιθουανίας.Η εκλογή αυτή δεν υπήρξε απλώς μία διοικητική πράξη, αλλά μία επιλογή με βαθύ εκκλησιολογικό και ποιμαντικό περιεχόμενο, η οποία σηματοδότησε την έναρξη μιας νέας σελίδας στην ιστορία της παρουσίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη χώρα.

Η εκλογή του Επισκόπου Ταμισού Παναρέτου στο αξίωμα του Πατριαρχικού Εξάρχου Λιθουανίας δεν υπήρξε προϊόν συγκυρίας, αλλά καρπός της σοφής και διορατικής ποιμαντικής μέριμνας του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ο οποίος διέκρινε στο πρόσωπό του έναν άξιο εργάτη της Εκκλησίας, προικισμένο με εκκλησιαστικό φρόνημα, ιεραποστολικό ζήλο και βαθιά αφοσίωση προς την Αγία

του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία.

Ο Επίσκοπος Ταμισού Πανάρετος, καταγόμενος εκ των Χανίων της Κρήτης, έλαβε από τα πρώτα χρόνια της ζωής του τα πολύτιμα εφόδια της πίστεως και της λαϊκής ευλαβείας. Η θεία πρόνοια τον οδήγησε εν συνεχεία στην ιστορική Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Επανωσήφη, όπου εκάρη μοναχός και έλαβε τους δύο πρώτους βαθμούς της ιερωσύνης. Έκτοτε, ο τροπαιοφόρος Άγιος Γεώργιος κατέστη προστάτης, συνοδοιπόρος και πνευματικός οδηγός της ιερατικής και εκκλησιαστικής του πορείας.

Η πρόνοια του Θεού συνέχισε να κατευθύνει τα βήματά του από την ευλογημένη Μονή του Αγίου Γεωργίου προς το σεπτό κέντρο της Ορθοδοξίας, το μαρτυρικό Φανάρι, πλησίον του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου. Και εκεί η παρουσία του Αγίου Γεωργίου παρέμεινε ζώσα και αισθητή, αφού ο Πατριαρχικός Ναός είναι αφιερωμένος στον Μεγαλομάρτυρα, ενώ στον ίδιο ιερό χώρο έλαβε χώρα και η εις επίσκοπον χειροτονία του.

Εφοδιασμένος με άρτια θεολογική κατάρτιση, εκκλησιαστικό ήθος και αξιοσημείωτη γλωσσομάθεια, ιδιαιτέρως δε με άριστη γνώση της ρωσικής γλώσσας, ανέλαβε τη διαποίμανση των ρωσοφώνων ορθοδόξων της Κωνσταντινουπόλεως στον ιστορικό Ιερό Ναό του Αγίου Ανδρέου στον Γαλατά. Εκεί, με αγάπη προς την Εκκλησία, ποιμαντική δεξιότητα και ακούραστη μέριμνα για το ποίμνιο, εργάσθηκε αόκνως υπέρ της ενότητος του εκκλησιαστικού σώματος, καθιστώντας πράξη στην ποιμαντική του διακονία το διαχρονικό αίτημα της Αρχιερατικής Προσευχής του Κυρίου: «ἵναὦσινἓνκαθὼςἡμεῖς» (Ιω. 17,11).

Η ενότητα που καλλιέργησε με την ποιμαντική του διακονία ο μέχρι πρότινος Μέγας Ιεροκήρυξ και νυν Επίσκοπος Ταμισού Πανάρετος αποτελεί έμπρακτη έκφραση της οικουμενικότητας που πρεσβεύει διαχρονικά το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Ως γνήσιο τέκνο της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, βίωσε ο ίδιος αυτή την οικουμενικότητα και τη μετέφερε με συνέπεια και αυθεντικότητα στο ποιμαντικό του έργο.

Όποιος γνωρίζει τον Επίσκοπο Ταμισού κατά την άσκηση της ποιμαντικής του διακονίας συναντάει έναν κληρικό ο οποίος ουδέποτε αντιμετωπίζει τους ανθρώπους με κριτήριο την εθνική τους καταγωγή, τη γλώσσα ή την πολιτισμική τους ταυτότητα. Αντιθέτως, βλέπει τον κάθε άνθρωπο ως εικόνα Θεού, προσεγγίζοντάς τον με πατρική αγάπη, σεβασμό και ποιμαντική διάκριση, χωρίς να επιζητεί να επιβάλει εθνικά ή πολιτισμικά στοιχεία ξένα προς την παράδοση και την ιδιοπροσωπία του. Με τον τρόπο αυτό κατέστη αυθεντικός εκφραστής της οικουμενικής μαρτυρίας της Εκκλησίας και της διαχρονικής παραδόσεως του

Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Η Ιερά Πατριαρχική Εξαρχία της Λιθουανίας, υπό τη στοργική καθοδήγηση του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου και τη θεοφιλή διακονία του Επισκόπου Ταμισού Παναρέτου, καλείται να αναδειχθεί σε φορέα ενότητος, πνευματικής αναγεννήσεως και αυθεντικής εκκλησιαστικής μαρτυρίας. Παραμένοντας πιστή στην κανονική παράδοση της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας και σεβόμενη την εκκλησιαστική και πολιτισμική ταυτότητα του λαού της Λιθουανίας.

Κατ’ αυτόν τον τρόπο, το παρελθόν συναντά δημιουργικά το παρόν και η ιστορική παρακαταθήκη της Ιεράς Μητροπόλεως Λιθουανίας μεταμορφώνεται σε ζώσα εκκλησιαστική πραγματικότητα, προσφέροντας ελπίδα, προοπτική και πνευματική στήριξη στους Ορθοδόξους της χώρας και διαμορφώνοντας στέρεες προϋποθέσεις για τη συνέχιση της μαρτυρίας της Ορθοδοξίας στις επερχόμενες γενεές.







